

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2026-05-12
Besvaras senast
2026-05-29

Till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz (L)

2025/26:486 Satsning på jämställda löner inom välfärden

Lönerna i kvinnodominerade yrken inom välfärden är fortsatt betydligt lägre än i mansdominerade yrken med likvärdiga krav på utbildning, ansvar och arbetsinsats. Detta är ett väl belagt uttryck för den värdediskriminering som präglar arbetsmarknaden, där arbete som traditionellt utförs av kvinnor värderas lägre än arbete som domineras av män.

Trots att principen om lika lön för lika arbete har varit lagstadgad i Sverige sedan 1900-talets senare del kvarstår betydande strukturella löneskillnader. En arbetarkvinna i kommunal sektor tjänar i genomsnitt flera tusen kronor mindre i månaden än en arbetarman i industrin. Utvecklingen har dessutom gått långsamt, och på senare år har löneskillnaderna i vissa avseenden ökat.

Samtidigt är kvinnodominerade yrken inom äldreomsorg, hälso- och sjukvård samt förskola avgörande för att välfärden ska fungera. Kommuner och regioner har en mycket hög andel kvinnliga anställda, och inom flera centrala yrken – såsom undersköterskor och förskollärare – utgör kvinnor en överväldigande majoritet.

Den nuvarande lönebildningsmodellen, där det så kallade “märket” sätter ramarna för löneökningarna, har visat sig ha begränsad förmåga att korrigera dessa strukturella skillnader. Resultatet blir att nödvändiga satsningar på kvinnodominerade yrken ofta trängs undan.

Mot denna bakgrund har Vänsterpartiet föreslagit ett så kallat kvinnolönelyft: en riktad statlig satsning om totalt 30 miljarder kronor över tio år. Förslaget innebär att tre miljarder kronor årligen avsätts till en jämställdhetspott, som arbetsmarknadens parter gemensamt får fördela för att höja lönerna i värdediskriminerade, kvinnodominerade yrken. Satsningen föreslås ligga utanför märket och fungera som ett komplement till den ordinarie lönebildningen.

Liknande initiativ har genomförts i andra nordiska länder, där riktade lönesatsningar använts för att både minska strukturella löneskillnader och stärka kompetensförsörjningen i välfärden.

Mot denna bakgrund väcks frågor om statens ansvar för att motverka strukturell

lönediskriminering och säkerställa välfärdens långsiktiga kompetensförsörjning.

Med anledning av detta vill jag fråga arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz:

1. Hur bedömer ministern behovet av riktade statliga lönesatsningar för att motverka värdediskriminering i kvinnodominerade välfärdsyrken och om så är fallet, har ministern för avsikt att föreslå några åtgärder utifrån sin bedömning?
2. Anser ministern att nuvarande lönebildningsmodell är tillräcklig för att på rimlig tid åtgärda de strukturella löneskillnaderna mellan kvinnor och män och om så inte är fallet, har ministern för avsikt att verka för att modellen förändras?
3. Är ministern beredd att ta initiativ till en jämställdhetspott eller liknande statlig satsning för att stärka löneutvecklingen i kvinnodominerade yrken?
4. Hur avser ministern att säkerställa att välfärdssektorn kan rekrytera och behålla personal, givet de relativt låga lönenivåerna i många centrala yrken?
5. Vilka andra åtgärder avser ministern att vidta för att minska de strukturella löneskillnaderna mellan kvinnor och män i arbetslivet?

.....
Nadja Awad (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren